

ΔΗΜΟΣΙΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ

Διάλεξη 05:

Δημόσια αγαθά

14/03/2019

Δημήτρης Καλλιώρας

η-ταχυδρομείο: dkallior@uth.gr

τηλέφωνο: 2421074484

γραφείο: Γ23

μέρα και ώρες γραφείου: Πέμπτη, 08:00 – 10:00

Διδακτική Ομάδα

Αναπληρωτής Καθηγητής Δημήτρης Καλλιώρας (dkallior@uth.gr)

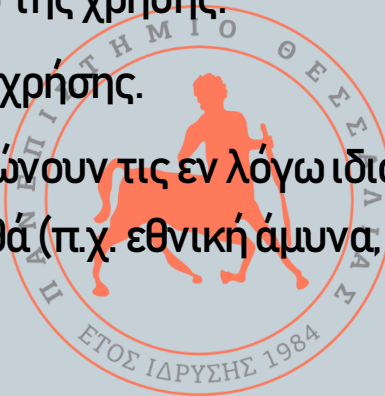
ΕΔιΠ Γιάννης Σαράτσος (saratsis@uth.gr)

Δημόσια Αγαθά

-3-

- Το βασικό στοιχείο που διακρίνει ένα δημόσιο αγαθό είναι ότι παρέχει οφέλη σε πολλούς χρήστες ταυτόχρονα. Εν αντιθέσει, το ιδιωτικό αγαθό παρέχει οφέλη σε ένα και μόνο χρήστη κάθε φορά.
- Τα δημόσια αγαθά έχουν δύο ιδιότητες που τα αντιδιαστέλουν από τα ιδιωτικά αγαθά:
  - ⇒ το ανεπιθύμητο του περιορισμού της χρήσης.
  - ⇒ το αδύνατο του περιορισμού της χρήσης.
- Τα δημόσια αγαθά που συγκεντρώνουν τις εν λόγω ιδιότητες στο μέγιστο δυνατό βαθμό ονομάζονται αμιγή δημόσια αγαθά (π.χ. εθνική άμυνα, ασφάλεια).

Ιδιότητες Δημοσίων Αγαθών: Το Ανεπιθύμητο του Περιορισμού της Χρήσης

-4-

- Το όφελος από τα δημόσια αγαθά διαχέεται στο κοινωνικό σύνολο και δεν μπορεί να εξατομικευτεί (τα δημόσια αγαθά δεν μπορούν να διαιρεθούν σε μονάδες).
- Επομένως, η κατανάλωση ενός δημόσιου αγαθού από ένα άτομο δεν είναι ανταγωνιστική (δεν εμποδίζει την κατανάλωση της ίδιας ακριβώς ποσότητας του ίδιου αγαθού από ένα άλλο άτομο). Το αντίθετο συμβαίνει με τα ιδιωτικά αγαθά, στα οποία υπάρχει και ανταγωνιστική σχέση.
- Η εξ αδιαιρέτου κατανάλωση των δημόσιων αγαθών ανεξάρτητα από τον αριθμό των ατόμων, υποδηλώνει ότι η προσθήκη ενός νέου χρήστη δεν μπορεί να επηρεάσει το κόστος παραγωγής του δημόσιου αγαθού (π.χ. εθνική άμυνα και γέννηση παιδιού). Επομένως, το οριακό κόστος χρήσης του δημόσιου αγαθού από ένα πρόσθετο άτομο είναι μηδενικό.

Ιδιότητες Δημοσίων Αγαθών: Το Αδύνατο του Περιορισμού της Χρήσης

-5-

- Το όφελος από τα δημόσια αγαθά διαχέεται στο κοινωνικό σύνολο και δεν μπορεί να εξατομικευτεί (τα δημόσια αγαθά δεν μπορούν να διαιρεθούν σε μονάδες). Αυτό σημαίνει ότι το κράτος, ακόμα και αν το θέλει, δεν μπορεί να αποκλείσει από το όφελος που παρέχουν τα δημόσια αγαθά, τα νοικοκυριά που αρνούνται να καταβάλλουν τιμή. Η «αρχή του αποκλεισμού» ισχύει μόνο για τα ιδιωτικά αγαθά.
- Επειδή ο αποκλεισμός των νοικοκυριών από το όφελος των δημοσίων αγαθών είναι πρακτικά αδύνατος, τα άτομα δεν έχουν κανένα λόγο να αποκαλύψουν τις προτιμήσεις τους για αυτά τα αγαθά. Γνωρίζουν ότι, ούτως ή άλλως, τα αγαθά αυτά θα παραχθούν. Επειδή δεν εκδηλώνονται προτιμήσεις για τα δημόσια αγαθά, ο μηχανισμός των τιμών δεν είναι σε θέση να διοχετεύσει παραγωγικούς πόρους στους κλάδους παραγωγής αυτών των αγαθών.

Ιδιότητες Δημοσίων Αγαθών (I)

-6-

	Δυνατό του περιορισμού	Αδύνατο του περιορισμού
Επιθυμητό του περιορισμού	Ιδιωτικά αγαθά	Ημιδημόσια αγαθά (π.χ. πηγές ενέργειας)
Ανεπιθύμητο του περιορισμού	Ημιδημόσια αγαθά (π.χ. συνδρομητική τηλεόραση)	Δημόσια αγαθά

Δημόσια αγαθά

Ιδιότητες Δημοσίων Αγαθών (II)

-7-

- Ακόμη και αν όλοι καταναλώνουν την ίδια ποσότητα ενός δημόσιου αγαθού, η κατανάλωση αυτή δεν αποτιμάται, απαραίτητα, εξίσου από όλους (π.χ. εθνική άμυνα).
- Η ταξινόμηση ενός αγαθού ως δημόσιου εξαρτάται από τις συνθήκες της αγοράς και την κατάσταση της τεχνολογίας (π.χ. φάρος).
- Ένα αγαθό μπορεί να ικανοποιεί τη μία ιδιότητα των δημοσίων αγαθών και όχι την άλλη (π.χ. κυκλοφορία σε κεντρικό δρόμο πόλης).
- Αρκετά πράγματα που δεν θεωρούνται συμβατικά ως εμπορεύσιμα αγαθά, έχουν τα χαρακτηριστικά του δημοσίου αγαθού (π.χ. εντιμότητα).
- Τα ιδιωτικά αγαθά δεν παρέχονται κατ' ανάγκη μόνο από τον ιδιωτικό τομέα (π.χ. ιατρικές υπηρεσίες).

Ημιδημόσια Αγαθά (I)

-8-

- Υπάρχουν αρκετά αγαθά που δεν συγκεντρώνουν στο μέγιστο δυνατό τις ιδιότητες του ανεπιθύμητου ή / και του αδύνατου του περιορισμού της χρήσης τους. Τέτοιου είδους αγαθά είναι:
- Αγαθά από τα οποία ο αποκλεισμός είναι εφικτός αλλά ανεπιθύμητος, π.χ. είσπραξη διοδίων σε έναν δρόμο με αραιή κυκλοφορία αυτοκινήτων. Ο αποκλεισμός είναι εφικτός αλλά όχι επιθυμητός επειδή: α) το οριακό κόστος χρήσης είναι μηδαμινό, β) το κόστος λειτουργίας των διοδίων μπορεί να είναι υψηλό, γ) ενδεχομένως να περιοριστεί περαιτέρω η διέλευση αυτοκινήτων.
- Αγαθά από τα οποία ο αποκλεισμός είναι επιθυμητός αλλά ανέφικτος ή πολύ δαπανηρός, π.χ. κεντρικοί δρόμοι σε ώρα αιχμής. Ο αποκλεισμός (π.χ. μέσω της επιβολής διοδίων) είναι επιθυμητός επειδή το οριακό κόστος χρήσης είναι πολύ υψηλό, αλλά είναι πολύ δαπανηρός επειδή θα αύξανε περαιτέρω το χρόνο αναμονής και τη ρύπανση.

Ημιδημόσια Αγαθά (II)

-9-

- Υπάρχουν αρκετά αγαθά που δεν συγκεντρώνουν στο μέγιστο δυνατό τις ιδιότητες του ανεπιθύμητου ή / και του αδύνατου του περιορισμού της χρήσης τους. Τέτοιου είδους αγαθά είναι:
- Αγαθά από τα οποία ο αποκλεισμός είναι εφικτός αλλά άλλοτε είναι επιθυμητός και άλλοτε ανεπιθύμητος, π.χ. υπηρεσίες πυρόσβεσης. Σε περίπτωση λίγων εστιών φωτιάς το οριακό κόστος χρήσης των υπηρεσιών πυρόσβεσης είναι χαμηλό (καθώς ο πυροσβεστικός στόλος είναι επαρκής) άρα και ο αποκλεισμός ανεπιθύμητος. Σε αντίθετη περίπτωση, ο αποκλεισμός είναι επιθυμητός.

Ημιδημόσια Αγαθά (III)

-10-

- Πολλά από τα μη αμιγή δημόσια αγαθά έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: μπορούν να παραχθούν από τον ιδιωτικό τομέα καθώς το όφελος που παρέχουν μπορεί να διαιρεθεί σε μονάδες και να εξατομικευτεί.
- Ωστόσο, η ιδιωτική παραγωγή αυτών των αγαθών έχει ένα βασικό μειονέκτημα: όταν το οριακό κόστος χρήσης ενός τέτοιου αγαθού γίνει μηδέν, η ανάληψη της παραγωγής του από τους ιδιώτες θα οδηγήσει σε χρέωση μιας τιμής και, επομένως, σε μείωση του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας (αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελεί η κατασκευή και η εκμετάλλευση μιας γέφυρας από μια ιδιωτική επιχείρηση).
- Τα μη αμιγή δημόσια αγαθά των οποίων το οριακό κόστος χρήσης από ένα πρόσθετο νοικοκυριό είναι μηδέν, θα πρέπει να παρέχονται από το κράτος δωρεάν και η παραγωγή τους να χρηματοδοτείται με φορολογικά έσοδα.

Ημιδημόσια Αγαθά (IV)

-11-

- Το γεγονός ότι κάποια αγαθά παρέχονται από το κράτος δεν σημαίνει ότι τα αγαθά αυτά είναι δημόσια. Τα αγαθά αυτά δεν ικανοποιούν καμιά από τις υποθέσεις για τα δημόσια αγαθά και γι' αυτό λέγονται «ιδιωτικά αγαθά που παρέχονται από το κράτος» π.χ. η ιατρική περίθαλψη είναι μια υπηρεσία η οποία είναι ανταγωνιστική στη χρήση και στην οποία μπορεί να επιβληθεί η αρχή του αποκλεισμού.
- Η παροχή ενός αγαθού από το κράτος δεν σημαίνει ότι το αγαθό αυτό παράγεται και από το κράτος π.χ. η εθνική άμυνα παρέχεται από το κράτος αλλά τα όπλα παράγονται (και) από ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Η παρουσίαση συμπληρώνει και δεν υποκαθιστά τα προτεινόμενα συγγράμματα.

